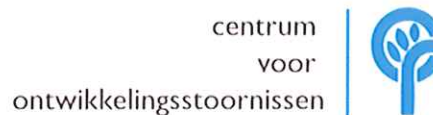

Samenwerkingsovereenkomst

tussen de Centra voor leerlingenbegeleiding (CLB)
en de Centra voor Ontwikkelingsstoornissen (COS)

(kaderovereenkomst - versie 15 december 2014)

1 Algemeen kader van de overeenkomst.

- Het CLB en het COS beschouwen elkaar als partners in de hulpverlening aan kinderen en jongeren en hun omgeving.
- CLB en COS zijn beiden als dienst gevat door het Decreet Integrale Jeugdhulp. Beide diensten zijn ook MDT IJH.
- Op het niveau van casuïstiek stemmen zij zich op elkaar af. Kennis en erkenning van elkaars deskundigheid en respect voor elkaars autonomie van werken zijn hierbij de leidende principes.
- Op het niveau van diagnostische trajecten streven COS en CLB naar een zo goed mogelijke samenwerking. Het belang van het kind of de jongere en de openheid naar het cliëntsysteem zijn hierbij de leidende principes.

2 Opdracht van de COS

2.1 Opdracht COS

Het COS staat in voor verklarende, classificerende en handelingsgerichte multidisciplinaire diagnostiek bij kinderen met een (vermoeden van een) ontwikkelingsstoornis. Het COS neemt via haar diagnostiek eveneens een preventieve rol op ten aanzien van kinderen met een verhoogde kans op een ontwikkelingsstoornis.

Hiervoor werkt het COS samen met het kind, de ouders en indien mogelijk ook de bredere context van het kind.

Het COS is verbonden aan een universitair kinderziekenhuis en werkt vanuit deze universitaire en medische invalshoek.

3 Opdracht en begeleidingsaanbod van het CLB

3.1 Opdracht CLB

Het CLB ondersteunt de leerlingen, hun ouders, de leerkrachten en de schooldirecties in de scholen van hun werkgebied bij het verhogen van het welbevinden en ontwikkelingskansen van de leerlingen. Het gaat daarbij uit van de (schoolgerelateerde) vragen en problemen van de leerlingen.

Het begeleidt de leerlingen door nieuwe perspectieven te openen in hun ontwikkeling tot zelfstandige volwassenen en volgt de gezondheid en het welbevinden van de leerlingen op.

Het CLB werkt handelingsgericht samen met de leerlingen, de ouders, het schoolteam (directie, leerkrachten, zorgteam en opvoedend personeel) en andere betrokken instanties in vier domeinen: het leren en studeren, de onderwijsloopbaan, de preventieve gezondheidszorg en het psychisch en sociaal functioneren.

Het begeleiden van de leerlingen is in de eerste plaats de verantwoordelijkheid van de ouders en de school/leerkrachten. Het CLB werkt subsidiair ten aanzien van de school en de ouders door het pedagogisch/didactisch draagvlak van school en ouders te ondersteunen en te versterken. Op die manier kan de hulp zo dicht mogelijk bij de leerling plaatsvinden.

3.2 Begeleidingsaanbod CLB

Het CLB heeft een vraaggestuurd en een verplicht begeleidingsaanbod¹.

Het vraaggestuurd leerlinggebonden aanbod bestaat uit een aaneenschakeling van kernactiviteiten zoals beschreven in het BVR tot vaststelling van de operationele doelen van de CLB. Het CLB garandeert door zijn teamwerking een multidisciplinaire aanpak in de vier begeleidingsdomeinen. De integrale benadering van de totale persoonlijkheid van de leerling staat hierbij centraal. Het onthaalt en verheldert de zorgvragen, verstrekt informatie en advies, doet handelingsgericht² (en waar nodig classificierend) diagnostisch onderzoek³ en begeleidt op vraag van leerlingen, ouders, leerkrachten of schooldirecties. Waar nodig gebeurt dit in samenwerking met externe diensten. Bij doorverwijzing naar externe diensten fungeert het CLB als draaischijf tussen school en externe diensten⁴.

De CLB's werken handelingsgericht samen met scholen, ouders en leerlingen. In handelingsgerichte diagnostische trajecten ontwikkeld binnen PRODIA⁵ maken zij op basis van een bio-psycho-sociaal model (ICF-CY) een grondige analyse van de onderwijsbehoeften en opvoedingsbehoeften van de leerling en de ondersteuningsbehoeften van de leerkracht(en) en ouders. Op basis daarvan formuleren ze de aanpassingen die nodig zijn aan de onderwijsomgeving om leerlingen met specifieke noden op een kwaliteitsvolle wijze te laten participeren aan het onderwijs. Deze analyse geeft zicht op de aard van de ondersteuning die daarbij nodig is. Intensief overleg met de school, de ouders en de leerling draagt daartoe bij.

Indien de ondersteuningsnoden van die aard zijn dat geïntegreerd of buitengewoon onderwijs nodig is, is het de unieke bevoegdheid van het CLB om dit (gemotiveerd) verslag op te maken.^{6,7}

Waar bijkomende diagnostiek noodzakelijk is, kan het CLB samenwerken met het COS.

4 Samenwerkingsmodaliteiten

- Het CLB en het COS streven naar een goede onderlinge samenwerking. Het CLB engageert zich om de door het COS aangeleverde diagnostiek mee te nemen in het handelingsgericht diagnostisch traject.
- Indien in het contact tussen ouders en COS de mogelijkheid van BuO of GON ter sprake komt, informeert het COS de ouders dat hiervoor met het CLB dient samengewerkt te worden en leidt het de ouders toe naar het CLB.
- Indien mogelijk en mits toestemming van de ouders, zal het CLB de reeds verzamelde informatie met betrekking tot het kind, die een meerwaarde kan betekenen in het diagnostisch proces binnen het COS, voorafgaand aan het bilan doorgeven aan het COS.
- Het COS engageert zich om te overleggen met het begeleidende CLB wanneer er indicaties zijn dat veranderingen in de onderwijsloopbaan zich opdringen: vb. BuO, GON, pedagogisch-didactische maatregelen op school, specifieke hulp op school, ...zodat mogelijke adviezen op elkaar afgestemd worden. De ouders worden steeds betrokken bij dit overleg. In overleg

¹ Vraaggestuurd, verzekerd en verplicht aanbod van het CLB: zie

- Decreet betreffende de Centra voor Leerlingenbegeleiding (1/12/1998), Art.9
- BVR tot vaststelling van de operationele doelen van CLB (03/07/2009)
- Verplicht opdrachten in kader van onderwijsreglementering zie Edulex (mbt. adviezen BuO en GON, schoolloopbaanadviezen, revalidatie tijdens de lestijden)

² Met onderkende, verklarende en indicerende (veranderingsgerichte en adviesgerichte) hypothesen

³ Zie www.prodiagnostiek.be

⁴ Decreet betreffende de Centra voor Leerlingenbegeleiding (01/12/1998). Art 6,7° en BVR tot vaststelling van de operationele doelen van CLB (03/07/2009), Art. 5, 6°.

⁵ www.prodiagnostiek.be

⁶ <http://docs.vlaamsparlement.be/docs/stukken/2013-2014/g2290-7.pdf>

⁷ <http://www.ond.vlaanderen.be/edulex/database/document/document.asp?docid=14717>

tussen CLB en COS kan gedurende de wachttijd voorafgaand aan het onderzoek in COS het verzamelen van bijkomende informatie door het CLB ook tot de mogelijkheden behoren.

- Voor niet-schoolgaande kinderen (bv. voorschoolse leeftijd, kinderen en jongeren met ernstig meervoudige beperking, nieuwkomers met een ernstige problematiek,...) die binnen de doelgroep van de COS-populatie vallen, waarbij na de diagnostiek het vermoeden bestaat dat het kind in aanmerking komt voor een gemotiveerd verslag⁸ m.b.t. ondersteuning van het geïntegreerd onderwijs of voor een verslag⁹ dat recht geeft op BuO, zal het COS – mits toestemming van de ouders – het verslag van het multidisciplinair bilan doorgeven aan het CLB dat voor de opmaak van het verslag dat toegang geeft tot buitengewoon onderwijs aangesproken wordt. Welk CLB dit is, wordt samen met de ouders bepaald, rekening houdend met de nabijheid van de woonplaats van het kind. Het CLB mag de verslaggeving van het COS gebruiken voor het Gemotiveerd Verslag of het Verslag BuO mits toestemming van de ouders.
- Specifiek voor aanmeldingen van jonge kleuters die nog niet schoolgaand zijn of nog maar net ingestapt zijn, waarbij het CLB-team bijkomend onderzoek bij het COS nodig acht, engageert het COS zich om het onderzoek zo snel mogelijk op te starten.
- Indien op het COS beroep wordt gedaan in het kader van een second opinion, engageert het COS zich om de dialoog op gang te trekken tussen het COS, de ouders en het CLB.
- Bij een second opinion naar aanleiding van een (gemotiveerd) verslag zoals bepaald in het M-decreet verwijst het COS de ouders door naar een ander CLB om de procedure second opinion binnen CLB te doorlopen. Indien dit niet volstaat en er onenigheid blijft tussen ouders, school en centrum voor leerlingenbegeleiding over het afleveren van het verslag kan, op initiatief van een van de betrokken partijen, een beroep gedaan worden op de Vlaamse Bemiddelingscommissie.

5. Verantwoordelijkheid en uitwisseling van informatie

- De informatie-uitwisseling dient te gebeuren in de grootst mogelijke openheid naar de cliënt en conform de geldende regels inzake het beroepsgeheim, de deontologie, de bescherming van de persoonlijke levenssfeer en de rechtspositie van de minderjarige in de jeugdhulp.
- Informatie die, in overleg met de bekwame cliënt of zijn ouders, bezorgd wordt aan de school bevat louter gegevens die relevant zijn voor de begeleiding/ondersteuning van de leerling door de school.
- Aan de ouders wordt door het COS schriftelijke toestemming gevraagd om gegevens uit te wisselen tussen het betreffende CLB enerzijds en het COS anderzijds. Indien deze informatie-uitwisseling door de ouders/cliënt wordt geweigerd, dan wordt deze weigering

⁸ Een leerling komt in aanmerking voor een gemotiveerd verslag als blijkt

- 1° dat, met toepassing van de principes van artikel 8, tweede lid, het inzetten van de ondersteuning in het kader van het geïntegreerd onderwijs, in combinatie met compenserende of dispenserende maatregelen, nodig en voldoende geacht wordt om de leerling het gemeenschappelijk curriculum te laten volgen;
- 2° dat de leerling voldoet aan de criteria van een van de punten van artikel 10, §1, 1° tot 8°, met uitzondering van 5°;
- 3° dat de leerling ten minste negen maanden voltijds buitengewoon onderwijs in het betreffende type heeft gevolgd, onmiddellijk voorafgaand aan zijn toelating tot hetgeïntegreerd basisonderwijs, indien blijkt dat hij voldoet aan de criteria van artikel 10, §1, 1°.

⁹ Een leerling komt in aanmerking voor een verslag als voldaan is aan de volgende voorwaarden:

- 1° dat de fasen van het zorgcontinuüm voor de betreffende leerling werden doorlopen, tenzij de school in uitzonderlijke omstandigheden kan motiveren dat het doorlopen van een bepaalde fase niet relevant is;
- 2° dat met toepassing van de principes van artikel 8, tweede lid, de aanpassingen, waaronder remediërende, differentiërende, compenserende en dispenserende maatregelen die nodig zijn om de leerling binnen het gemeenschappelijk curriculum te blijven meenemen, ofwel disproportioneel, ofwel onvoldoende zijn;
- 3° dat de onderwijsbehoeften van de leerling werden omschreven met toepassing van een classificatiesysteem dat wetenschappelijk onderbouwd is en gebaseerd is op een interactionele visie en een sociaal model van handicap;
- 4° dat de onderwijsbehoeften niet louter toe te schrijven zijn aan een SES-kenmerk van de leerling, vermeld in artikel 133;
- 5° welk type voor de leerling van toepassing is, als bepaald in artikel 10, §1, 1° tot 8°, met uitzondering van 5°

- Het COS engageert zich om, mits toestemming van de ouders, na afloop van het onderzoek een kopie van hun onderzoeksgegevens en –besluiten door te geven aan het CLB in functie van de inschatting van de onderwijsbehoeften van het kind.
- Alle contacten/briefwisseling tussen het COS en het CLB gebeuren in principe ten aanzien van de directeur van CLB, die de gegevens zal doorgeven aan de dossierverantwoordelijke van het desbetreffende kind.
- De contacten vanuit het CLB met het COS gebeurt ten aanzien van de directeur van het betreffende COS, die de gegevens zal doorgeven aan de dossierverantwoordelijke van het desbetreffende kind.

6. Opvolging en evaluatie

Deze samenwerkingsovereenkomst is een kaderovereenkomst tussen CLB en de COS die de overeenkomst onderschrijven.

In de loop van de samenwerking kan dit akkoord bijgesteld worden op basis van de praktijkervaringen.

Beide partijen engageren zich om minstens een keer per jaar te overleggen. Op dit overleg kan de samenwerkingsovereenkomst geëvalueerd worden. Indien er zich problemen voordoen in de uitvoering van dit samenwerkingsakkoord wordt dit opgenomen op het niveau van de verantwoordelijken voor de samenwerking.

7. De organisaties die deze overeenkomst onderschrijven

COS Leuven
Els Ortibus, directeur

centrum
voor
ontwikkelingsstoornissen

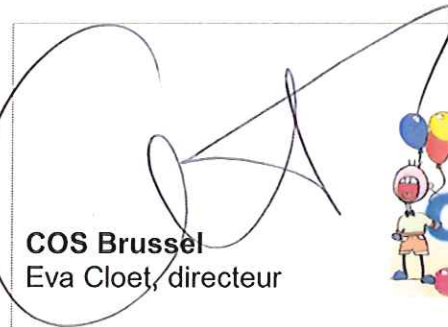

COS Antwerpen
Kathrine Goffart, teamleider

Centrum voor
Ontwikkelingsstoornissen
vzw Gouverneur Kinsbergen

COS Gent
Ilse Libijn, directeur

COS Brussel
Eva Cloet, directeur

OVSG
Patriek Delbaere, directeur OVSG

De gemeente maakt school

POV
Patrick Weyn, directeur POV

PROVINCIAAL
ONDERWIJS
VLAANDEREN

CLB GO!
Dries Vandermeersch, voorzitter Radi

Go!
centra voor
leerlingenbegeleiding
SAMEN KANSEN CREËREN

Vrije-CLB-Koepel vzw
Stefan Griens, algemeen directeur

VCLB
VRIJE-CLB-KOEPEL VZW